

**DE Vernietiging van
de Arbitrale Uitspraak na de Hervorming
van het Belgisch Arbitragerecht
door de Wet van 19 mei 1998(*)**

door

Herman VERBIST
Advocaat bij de Balie te Brussel,
Gastprofessor aan de Universiteit Gent
Voormalig adviseur bij het Internationaal Hof van Arbitrage van de IKK

Het Belgisch arbitragerecht onderging door de Wet van 19 mei 1998 enkele belangrijke wijzigingen(1). Met de hervorming werd geen volledig nieuw arbitragerecht ingevoerd. Wel werden enkele specifieke bepalingen gewijzigd. Eén van de belangrijkste wijzigingen betreft deze van artikel 1717 al. 4 van het Gerechtelijk Wetboek, inzake de vordering tot vernietiging van de arbitrale uitspraak in arbitrageprocedures in België waarin geen Belgische partijen betrokken zijn. Deze wijziging wordt hierna toegelicht (II) en gesitueerd ten aanzien van de vorige wetswijziging, in 1985 (I). Tenslotte wordt er nog even ingegaan op de bepalingen van het Belgisch recht inzake vorderingen tot vernietiging van arbitrale uitspraken (III).

INHOUD

- I. De hervorming van 1985 (Wet van 27 maart 1985)
- II. De hervorming van 1998 (Wet van 19 mei 1998)
- III. Belgisch recht inzake nietigverklaring van arbitrale uitspraken
- IV. Besluit

(*) Herwerkte tekst van de voordracht gehouden op het Seminarie van Cepina (Belgisch Centrum voor Arbitrage en Mediatie) over de nieuwe Belgische arbitragewet, op 10 december 1998 te Brussel.

(1) Wet van 19 mei 1998 „tot wijziging van de bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek betreffende de arbitrage”, *Belgisch Staatsblad*, 7 augustus 1998, 25353-25355. De Wet trad in werking tien dagen na de publicatie in het Staatsblad.

I. De hervorming van 1985 (Wet van 27 maart 1985)

1.1. INHOUD VAN DE HERVORMING VAN 1985

1. Het thema „vernietiging van de arbitrale uitspraak(1)” is sedert 1985 allicht het meest besproken thema inzake het Belgisch arbitrage-recht en artikel 1717, alinea 4 van het Gerechtelijk Wetboek is, sedert 1985, allicht het meest besproken artikel van het Belgisch arbitrage-recht geworden, met name in het buitenland.

2. De hervorming van het Belgisch arbitragerecht die in 1985 werd doorgevoerd (door de Wet van 27 maart 1985) betrof immers slechts dit éne artikel. Door deze Wet werd een alinea 4 aan artikel 1717 van het Gerechtelijk Wetboek toegevoegd, met de volgende formulering:

„De Belgische rechtbanken kunnen van een vordering tot nietig-verklaring slechts kennis nemen wanneer ten minste een partij bij het geschil waarover een scheidsrechterlijke uitspraak werd gedaan, een natuurlijke persoon van Belgische nationaliteit is, of een natuurlijke persoon met verblijfplaats in België, of een rechtspersoon die in België werd opgericht of er een succursale of enige bedrijfszetel heeft”.(2)

Door de invoering van deze bepaling, werd aldus iedere mogelijkheid tot indiening van een vordering tot vernietiging van een in België gewezen arbitrale uitspraak bij de Belgische rechtbanken automatisch uitgesloten, wanneer niet tenminste één van de partijen betrokken in de arbitrageprocedure een „natuurlijke persoon van Belgische nationaliteit” was, of een „natuurlijke persoon met verblijfplaats in België” of een „rechtspersoon die in België werd opgericht of er een succursale of enige bedrijfszetel heeft”.

---

(1) Noteer dat, als gevolg van de Wet van 19 mei 1998, de term „arbitrale uitspraak” in het Zesde Deel van het Gerechtelijk Wetboek voortaan die van „scheidsrechterlijke uitspraak vervangt”, zoals overigens de term „arbitrer(s)” er voortaan deze vervangt van „scheidsmen” en „scheidslieden”.

(2) De Franse tekst luidde als volgt: *„Les tribunaux belges ne peuvent connaître d'une demande en annulation que lorsqu'au moins une partie au différend tranché par la sentence arbitrale est soit une personne physique ayant la nationalité belge ou une résidence en Belgique, soit une personne morale constituée en Belgique ou y ayant une succursale ou un siège quelconque d'opération.”*

3. Deze wijziging was geïnspireerd door de toen geldende Engelse arbitragewet(3). De Arbitration Act 1979 voorzag immers de mogelijkheid voor partijen om in „*non-domestic arbitrations*” (d.i. arbitrages die plaatsvinden in Engeland waarbij één niet-Engelse partij betrokken is, of ook arbitrages die buiten Engeland plaatsvinden) door middel van een „*exclusion agreement*” een hoger beroep tegen de arbitrale uitspraak („*right of appeal*”) bij de Engelse rechter contractueel uit te sluiten(4). Ondanks deze „*exclusion agreement*” bleven internationale arbitrale uitspraken nochtans wel vatbaar voor bepaalde vernietigingsgronden(5).

4. De hervorming was in 1985 doorgevoerd met de bedoeling om van België een attractief land te maken voor internationale arbitrages, omdat met name in arbitrages die geen enkele band hadden met België er geen tussenkomst van de Belgische rechter meer zou kunnen zijn en omdat aldus een vordering tot vernietiging in een internationale arbitrage niet meer met een „*dilatoire bedoeling*” zou kunnen worden aangewend(6). Zo werd geoordeeld in 1985(7).

---

(3) Voorstel van wet betreffende de nietigverklaring van scheidsrechterlijke uitspraken (ingediend door de heren COOREMAN en VERBIST), *Parlementaire Bescheiden, Belgische Senaat*, 1982-1983, 513/1, p. 1.

(4) Section 3 van de Engelse Arbitration Act 1979, dd. 4 april 1979; i.v.m. de Engelse arbitragewet van 1979 en de betekenis van „*exclusion agreements*”, zie o.m.: SCHMITTHOFF, C., „The United Kingdom Arbitration Act 1979”, *ICCA Yearbook Commercial Arbitration*, Vol. V, 1980, 233.

(5) STEYN, J., „England”, National Report, *ICCA Yearbook Commercial Arbitration*, Vol. VIII, 1983, 28-30; DE LY, F., „De liberalisering van de internationale arbitrage”, *Tijdschrift voor Privaatrecht*, 1985, 1027 nr. 3; VAN HOUTTE, H., „La loi belge du 27 mars 1985 sur l'arbitrage international”, *Revue de l'Arbitrage*, 1986, 33; MATRAY, L., „La loi belge du 27 mars 1985 et ses répercussions sur l'arbitrage commercial international”, *Revue de droit international et de droit comparé*, 1987, 247.

(6) Voorstel van wet betreffende de nietigverklaring van scheidsrechterlijke uitspraken, *Parlementaire Bescheiden Senaat*, 513 (1982-1983), Nr. 1, 1; Wetsontwerp betreffende de nietigverklaring van scheidsrechterlijke uitspraken, Verslag namens de Commissie voor justitie uitgebracht door de heer Verhaegen, *Parlementaire Bescheiden Kamer*, 1037 (1984-1985) Nr. 2, 4 maart 1985, 2.

(7) Voor een analyse van de Wet van 27 maart 1985, zie o.m.: DE LY, F., „De liberalisering van de internationale arbitrage”, *Tijdschrift voor Privaatrecht*, 1985, 1025-1050; PAULSSON, J., „Arbitration unbound in Belgium”, *Arbitration International*, Vol. 2/N° 1, 1986, 68-73; VAN HOUTTE, H., „La loi belge du 27 mars 1985 sur l'arbitrage international”, *Revue de l'Arbitrage*, 1986, 29-42; VANDERELST, A., „Increasing the appeal of Belgium as an International Arbitration Forum? — The Belgian Law of March 27, 1985 Concerning the Annulment of Arbitral Awards”, *Journal of International Arbitration*, 1986, 78-86; NELISSEN GRADE, J.-M., „The annulment of arbitral awards in Belgium”, *International Financial Law Review*, 1986, 35-37; MATRAY, L., „La loi belge du 27 mars 1985 et ses répercussions sur l'arbitrage commercial international”, *Revue de droit international et de droit comparé*, 1987, 243-262; BÜHLER, M., „Staatsgerichtliche Aufhebungskontrolle am Schiedsort? Zur Reform Belgiens”, *IPRAX*, 1987, pp. 253-257; WATTÉ, N., „Le sort des sentences arbitrales en droit belge depuis la loi du 27 mars 1985”, *Revue belge de droit international*, 1988, 496-512.

1.2. EVALUATIE VAN DE HERVORMING VAN 1985

5. De hervorming heeft niet het beoogde succes gehad.

Vooreerst hebben verschillende observatoren, vooral buitenlandse, zich immers meteen kritisch geuit over de in België doorgevoerde automatische uitsluiting van vorderingen tot vernietiging en zodus automatische uitsluiting van verhaalmogelijkheden in internationale arbitrages(8).

De Belgische arbitragewet werd omwille van de bepaling van artikel 1717, al. 4 Ger.W. als te verregaand liberaal beschouwd. De commentaren hadden het over een arbitrageprocedure die in België volledig ongebonden („unbound”) werd. En dit bleek nu net niet te beantwoorden aan de wens van diegenen die hun geschil aan arbitrageprocedures wensen voor te leggen. Zij wensen zich namelijk in beginsel het recht voor te behouden om aan de alarmbel te kunnen trekken, door met name een vordering tot vernietiging te kunnen instellen, wanneer zij met de gang van zaken in de arbitrageprocedure niet gelukkig zijn. Welnu, die vordering tot vernietiging was krachtens artikel 1717, al. 4 Ger.W. voor een internationale arbitrageprocedure zonder band met België uitgesloten in België.

6. Nochtans behouden de partijen krachtens de internationale verdragen de mogelijkheid om zich eventueel in het land van uitvoering (dat niet België is) tegen de tenuitvoerlegging van de in België gewezen arbitrale uitspraak te verzetten. Overeenkomstig artikel V.2 van het Verdrag van New York(9) kan de rechter in het land van tenuitvoerlegging immers een exequatur weigeren, indien hij van oordeel is dat de arbitrale uitspraak indruist tegen zijn openbare orde. Het is algemeen aanvaard in de arbitragepraktijk en in arbitrale jurisprudentie dat het niet nodig is dat de rechter van de plaats van arbitrage de

---

(8) PAULSSON, J., „Arbitration unbound in Belgium”, *Arbitration International*, Vol. 2/Nr. 1, 1986, 68; REDFERN, A. en HUNTER, M., *Law and Practice of International Commercial Arbitration*, Sweet & Maxwell, London, 1986, 68; P. SCHLOSSER, *Das Recht der internationalen privaten Schiedsgerichtsbarkeit*, J.C.B. Mohr, Tübingen, 1989, 2nd Ed., Nr. 755, 552; zie ook: VAN HOUTTE, H., „Internationale Arbitrage in België”, in *Het scheidsgerecht*, ed. Jeune Barreau, Brussel, 1983, 107; LINSMEAU, J., *L'arbitrage volontaire en droit privé belge*, Bruylant, Brussel, 1991, N° 381-N° 384, 174-175; WATTÉ, N., „Le sort des sentences arbitrales en droit belge depuis la loi du 27 mars 1985”, *Revue belge de droit international*, 1988, 511-512.

(9) Verdrag betreffende de erkenning en tenuitvoerlegging van buitenlandse scheidrechtelijke uitspraken, gesloten te New York op 10 juni 1958. Dit Verdrag is voor België in werking sedert 16 november 1975 (W. 5 juni 1975; *Belgisch Staatsblad*, 15 november 1975). Zie in dit verband: ERAUW, J., „Bronnen van Internationaal Privaatrecht”, *Gandaius, Kluwer Rechts-wetenschappen*, 1997, 786.

mogelijkheid heeft om een arbitrale uitspraak te vernietigen, teneinde de rechter in de plaats van uitvoering toe te laten een tenuitvoerlegging te weigeren(10).

7. Bovendien blijkt uit de statistieken van het Internationaal Hof van Arbitrage van de Internationale Kamer van Koophandel dat België na de hervorming van 1985 helemaal niet attractief geworden is voor internationale arbitrages. Slechts zeer weinig arbitrages van de Internationale Kamer van Koophandel werden in België doorgevoerd. Tijdens de jaren 1992 en 1993 waren er slechts 4 zaken waarin de plaats van arbitrage door de partijen of door het Hof in België werd vastgelegd(11). Van de in 1994 bij de IKK ingeleide arbitrages, waren er slechts 6 zaken waarbij de partijen een zetel in België hebben vastgelegd(12). Tijdens de jongste jaren is het aantal zaken waarin de plaats van arbitrage in België werd vastgelegd, of het nu door de partijen of door het Hof was, niet gestegen(13).

8. Of er veel internationale „ad hoc” arbitrages in België hebben plaatsgehad sedert de hervorming van het arbitragerecht van 1985 is uiteraard moeilijk te zeggen, aangezien er geen instelling is die „ad hoc” arbitrages bijstaat of bijhoudt. Uit een onderzoek dat ik zelf heb verricht bij de 27 Belgische Rechtbanken van Eerste Aanleg in verband met de arbitrale uitspraken die er werden neergelegd tijdens de periode 1992-1996, blijkt alvast niet dat er zeer veel internationale „ad hoc” arbitrages hebben plaatsgehad in België.

---

(10) MATRAY, L., „La loi belge du 27 mars 1985 et ses répercussions sur l'arbitrage commercial international”, *Revue de droit international et de droit comparé*, 1987, 261; Tribunal Fédéral Suisse, 26 février 1982, *A.T.F.*, Vol. 108, I, b. 85, 89; PAULSSON, J., „Arbitration unbound”, *Arbitration International*, Vol. 2/No 1, 1986, 72-73; LEBEDEV, S., „Russia”, National Report, *Yearbook Commercial Arbitration*, Vol. I, 1976, 102 i.v.m. de tenuitvoerlegging in het buitenland van arbitrale uitspraken van de Arbitragecommissie van de voormalige Soviet Kamer voor Buitenlandse Handel, alhoewel tegen die arbitrale uitspraken geen vordering tot vernietiging kon worden ingesteld.

(11) „Ten Years of ICC Arbitration (1983-1992) — A statistical survey”, *The ICC International Court of Arbitration Bulletin*, Vol. 4/Nr. 1, May 1993, 7; „1993 Statistical report — A momentous year”, *The ICC International Court of Arbitration Bulletin*, Vol. 5/Nr. 1, May 1994, 22.

(12) „1994 Statistical report”, *The ICC International Court of Arbitration Bulletin*, Vol. 6/Nr. 1, May 1995, 7.

(13) „1995 Statistical report”, *The ICC International Court of Arbitration Bulletin*, Vol. 7/Nr. 1, May 1996, 7; „1996 Statistical report”, *The ICC International Court of Arbitration Bulletin*, Vol. 8/Nr. 1, May 1997, 11; „1997 Statistical report”, *The ICC International Court of Arbitration Bulletin*, Vol. 9/Nr. 1, May 1998, 9; DERAINS, Y. en SCHWARTZ, E., *A Guide to the New ICC Rules of Arbitration*, Kluwer Law International, The Hague/London/Boston, 1998, 383.

1.3. WEINIG VORDERINGEN TOT VERNIETIGING VAN ARBITRALE UITSPRAKEN

9. Uit het voormeld onderzoek blijkt dat in België zeer weinig procedures tot nietigverklaring van arbitrale uitspraken worden ingeleid.

Op een totaal van 1951 neergelegde arbitrale uitspraken tijdens de periode 1992-1996 bij de 27 Rechtbanken van Eerste Aanleg kon ik slechts 2 procedures tot nietigverklaring vinden die als dusdanig tegen arbitrale uitspraken ingeleid werden. Geen van deze procedures had succes(14).

II. De hervorming van 1998 (Wet van 19 mei 1998)(15)

2.1. INHOUD VAN DE HERVORMING VAN 1998

10. Zoals in 1985, heeft de hervorming van het arbitragerecht van 1998 tot doel om van België een transnationaal centrum van arbitrage te maken(16).

Daartoe werd artikel 1717, al. 4 Ger.W., dat in 1985 was ingevoerd, herschreven als volgt:

„Partijen kunnen, door een uitdrukkelijke verklaring in de overeenkomst tot arbitrage of door een latere overeenkomst, elke vordering tot nietigverklaring van een arbitrale uitspraak uitsluiten, wanneer geen van hen een natuurlijke persoon van Belgische nationaliteit is of een natuurlijke persoon met gewone

---

(14) VERBIST, H., „Het echte, becijferde beeld van arbitrage in België”, *Rechtskundig Weekblad*, 1998-1999, 361.

(15) Het wetsvoorstel werd ingediend door de heren DE CLERCK, LANDUYT, THISSEN en PLATTEAU, *Parlementaire Stukken, Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers*, 1504/1 - 93/94; De wet verscheen in het *Belgisch Staatsblad* van 7 augustus 1998, 25353. De volgende commentaren bij de verschillende bepalingen van de Wet van 19 mei 1998 verschenen reeds: VERBIST, H., „Reform des belgischen Rechts der Schiedsgerichtsbarkeit”, *Recht und Praxis der Schiedsgerichtsbarkeit, Beilage 9 zu Heft 39 vom Betriebsberater*, 24.9.1998, 4-9; VERBIST, H., „Reform of the Belgian Arbitration Law” (The Law of 19 May 1998) — „Réforme du droit de l’arbitrage en Belgique (La loi du 19 mai 1998)”, *Revue de Droit des Affaires Internationales*, 1998, 842-857; HANOTIAU, B. en BLOCK, G., „La loi du 19 mai 1998 modifiant la législation belge relative à l’arbitrage”, *Bulletin de l’Association Suisse de l’Arbitrage*, 1998, N° 3, 528-538; KEUTGEN, G., „La nouvelle loi sur l’arbitrage”, *Journal des Tribunaux*, 1998, 761-771; DEMEYERE, L., „De Wet van 19 mei 1998 tot wijziging van de bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek betreffende de arbitrage”, *Rechtskundig Weekblad*, 1998-1999, 865.

(16) Wetsontwerp tot wijziging van de bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek betreffende de arbitrage, Memorie van toelichting, *Parlementaire Stukken, Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers*, 1374/1 97/98, 2.

verblijfplaats in België of een rechtspersoon met hoofdvestiging in België of die er een bijkantoor heeft”(17).

Dit betekent dus dat, terwijl onder de oude tekst gesteld werd dat de Belgische rechtbanken slechts kennis konden nemen van een vordering tot vernietiging van een in België gedane uitspraak wanneer tenminste één van de partijen als natuurlijke persoon de Belgische nationaliteit had of in België een verblijfplaats had of als rechtspersoon in België was opgericht of er een succursale of enige bedrijfszetel had, is de regel voortaan dat de Belgische rechtbanken wel kennis kunnen nemen van een vordering tot vernietiging ook al heeft geen van de partijen enige band met België, tenzij de partijen uitdrukkelijk verklaren elke vordering tot vernietiging van een in België gedane uitspraak uit te sluiten.

11. Zoals in de memorie van toelichting werd opgemerkt, werd de verwijzing naar „enige bedrijfszetel” geschrapt, omdat dit begrip een bron van conflicten was, meer bepaald omdat zo’n zetel louter tijdelijk kan zijn. Bovendien wijst de memorie van toelichting er op dat het begrip „succursale” — wat uiteindelijk in het Nederlands werd vertaald door bijkantoor — moet worden verstaan in de zin van artikel 198 van de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen(18). Het begrip „rechtspersoon die in België werd opgericht” van de wet van 1985 werd, op advies van de Raad van State, gewijzigd tot „rechtspersoon met hoofdvestiging in België”, teneinde dit begrip in overeenstemming te brengen met artikel 197 van de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen(19).

De bepaling van de band met België zal in dit verband allicht restrictief geïnterpreteerd worden. Indien één van de partijen bij het geschil in België een filiaal of enige bedrijfszetel zou hebben die niet beant-

---

(17) De Franse tekst luidt als volgt:

„Les parties peuvent, par une déclaration expresse dans la convention d’arbitrage ou par une convention ultérieure, exclure tout recours en annulation d’une sentence arbitrale lorsqu’aucune d’elle n’est soit une personne physique ayant la nationalité belge ou une résidence en Belgique, soit une personne morale ayant en Belgique son principal établissement ou y ayant une succursale.”

(18) Wetsontwerp tot wijziging van de bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek betreffende de arbitrage, Memorie van toelichting, *Parlementaire Stukken, Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers*, 1374/1 - 97/98, 11; artikel 198 van de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen voorziet:

„§ 1. Elke buitenlandse vennootschap die in België een bijkantoor of centrum van werkzaamheden opricht, is gehouden voorafgaand aan de opening van het bijkantoor of van het centrum van werkzaamheden de volgende stukken en gegevens openbaar te maken: ...”

(19) Artikel 197 van de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen:

„Elke vennootschap die haar hoofdvestiging in België heeft, is aan de Belgische wet onderworpen, ook al is de akte van oprichting in het buitenland verleden.”

woordt aan de definitie van „bijkantoor” (of „succursale”), zou zij toch van de *opting-out* mogelijkheid voorzien in artikel 1717, al. 4 Ger.W. moeten kunnen genieten(20).

2.2. GELIJKAARDIGE WIJZIGINGEN IN ANDERE LANDEN

12. Met de wijziging van artikel 1717, al. 4 Ger.W. heeft België zich geschaard achter het voorbeeld van de Zwitserse federale wet van 18 december 1987 op het Internationaal Privaatrecht (welke de Zwitserse federale arbitragewet bevat) (artikel 192, al. 1)(21).

De Zwitserse wet bevat evenwel nog een bijkomende bepaling, nl. dat partijen een of andere reden kunnen uitsluiten waarom een arbitrale uitspraak kan worden aangevallen, en toch de overige redenen behouden(22). Volgens het principe „*qui peut le plus, peut le moins*” is het evenwel niet strijdig met de nieuwe bepaling van artikel 1717, al. 4 Ger.W. dat partijen, naar Zwitsers voorbeeld, de vordering tot vernietiging eventueel slechts voor beperkte gronden zouden uitsluiten(23).

13. Inmiddels heeft Tunesië eveneens een gelijkaardige bepaling overgenomen met de hervorming van zijn arbitragerecht in 1993 (artikel 78-6)(24).

14. In Zweden wordt sedert de uitspraak van het Hoogste Gerechtshof van 18 april 1989 aanvaard dat partijen de vordering tot vernietiging kunnen uitsluiten, wanneer geen van de partijen enige band met

---

(20) Zie in dit verband ook: KEUTGEN, G., „La nouvelle loi sur l’arbitrage”, *Journal des Tribunaux*, 1998, 771.

(21) Artikel 192 van de Zwitserse Federale Wet bepaalt:
„Renonciation au recours:

„Si les deux parties n’ont ni domicile, ni résidence habituelle, ni établissement en Suisse, elles peuvent, par une déclaration expresse dans la convention d’arbitrage ou un accord écrit ultérieur, exclure tout recours contre les sentences du tribunal arbitral; elles peuvent aussi n’exclure le recours que pour l’un ou l’autre des motifs énumérés à l’article 190, 2e alinéa.”

(22) Wetsontwerp tot wijziging van de bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek betreffende de arbitrage, Memorie van toelichting, *Parlementaire Stukken, Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers*, 1374/1 - 97/98, 11.

(23) KEUTGEN, G., „La nouvelle loi sur l’arbitrage”, *Journal des Tribunaux*, 1998, 770, Nr. 78.

(24) MALOUCHE, H., „A brief survey of the Tunisian arbitration code”, *The ICC International Court of Arbitration Bulletin*, Vol. 4/Nº 2, oktober 1993, 68; COTRAN, E. en AMISSAH, A., (Ed.), „Arbitration in Africa”, *LCIA Worldwide Arbitration*, Kluwer Law International, 1996, 386. Artikel 78-6 van de Tunesische arbitragewet bepaalt:

„Les parties qui n’ont en Tunisie, ni domicile, ni résidence principale, ni établissement, peuvent convenir expressément d’exclure tout recours, total ou partiel, contre toute décision du tribunal arbitral.”

Zweden heeft (25). De nieuwe arbitragewet (artikel 51) voorziet de mogelijkheid voor partijen die niet gedomicilieerd zijn in Zweden of geen zetel in Zweden hebben om uitdrukkelijk de vordering tot vernietiging uit te sluiten of de gronden ervan te beperken(26).

15. Een meer radicale wijziging daarentegen werd in 1980 ingevoerd in Maleisië(27), waar de partijen de mogelijkheid wordt geboden om iedere toepassing van de Maleisische arbitragewet uit te sluiten, door te bepalen dat het geschil beslecht wordt overeenkomstig het Verdrag inzake de beslechting van geschillen met betrekking tot investeringen tussen staten en onderdanen van andere staten van 1965(28) of overeenkomstig het Reglement van het Regionaal Arbitragecentrum in Kuala Lumpur — dat het UNCITRAL Arbitragereglement van

---

(25) Hoogste Gerechtshof van Zweden, 18 april 1989, *Soleh Boneh International t. Ouganda*, *Journal de Droit International (Clunet)*, 1990, 598; *ICCA Yearbook Commercial Arbitration* n° XVI (1991), 609; in een obiter dictum gaf het Hoogste Gerechtshof aan: „En l'espèce, les parties n'entretiennent aucun lien de rattachement avec la Suède. Il peut être considéré que de telles parties ont la faculté — même avant la survenance du litige — de convenir de limiter leur droit d'attaquer la sentence arbitrale devant la justice suédoise pour des vices de forme”, in de Franse vertaling van het arrest zoals opgenomen in: PAULSSON, J., „Arbitrage international et voies de recours: La Cour suprême de Suède dans le sillage des solutions belge et helvétique”, *Journal de Droit International (Clunet)*, 1990, 589-599; FOUCHARD, P., GAILLARD, E. en GOLDMAN, B., *Traité de l'arbitrage commercial international*, Litec, Paris, 1996, N° 1688, 995.

(26) Artikel 51 van de nieuwe Zweedse arbitragewet, die op 1 april 1999 in werking getreden is, bepaalt (in officiële Engelse vertaling): „Where none of the parties is domiciled or has its place of business in Sweden, such parties may in a commercial relationship through an express written agreement exclude or limit the application of the grounds for setting aside of an award as are set forth in section 34. An award which is subject to such an agreement shall be recognised and enforced in Sweden in accordance with the rules applicable to a foreign award”; zie in dit verband: „Sweden”, Report in *ICCA Yearbook Commercial Arbitration* N° XXI, 1996, 383; WEIGAND, F.-B., „The UNCITRAL Model Law: New Draft Arbitration Acts in Germany and Sweden”, *Arbitration International*, 1995, 413.

(27) Artikel 34 van de 1980 Arbitration Act in Maleisië; zie in dit verband PAULSSON, J., „Contrats en Asie — Kuala Lumpur comme lieu d'arbitrage”, *Revue de Droit des Affaires Internationales/International Business Law Journal*, 1994, N° 2, 248-251; LIM, P.G., „Malaysia” in PRYLES, M., (Ed.), *Dispute Resolution in Asia*, Kluwer Law International, 1997, 164; LIM, P.G., „Arbitrations under the Rules of the Kuala Lumpur Regional Centre for Arbitration — Enforceability of Awards”, *Malaysian Law Journal*, 1998, 4, xvi).

Artikel 34 van de Arbitration (Amendment) Act van Maleisië uit 1980 bepaalt:

„(1) Notwithstanding anything to the contrary in this Act or in any other written law but subject to subsection (2) insofar as it relates to the enforcement of an award, the provisions of this Act or other written law shall not apply to any arbitration held under the Convention on the Settlement of Investment Disputes Between States and Nationals of Other States 1965 or under the United Nations Commission on International Trade Law Arbitration Rules 1976 and the Rules of the Regional Centre for Arbitration at Kuala Lumpur.”

(28) I.C.S.I.D.-Verdrag gesloten te Washington op 18 maart 1965. Dit Verdrag is voor België in werking sedert 26 september 1970 (W. 17 juli 1970; *Belgisch Staatsblad*, 24 september 1970). Zie in dit verband: ERAUW, J., „Bronnen van Internationaal Privaatrecht”, *Gandaius, Kluwer Rechtswetenschappen*, 1997, 798.

1976(29) is met enkele kleine wijzigingen —. Enkel de controle op de arbitrale uitspraak in het kader van de exequatur-procedure kunnen de partijen in Maleisië niet uitsluiten(30).

2.3. VORM VAN DE UITDRUKKELIJKE VERKLARING TOT UITSLUITING

16. Een niet onbelangrijke vraag is welke vorm de verklaring tot uitsluiting dient aan te nemen. De Wet heeft het over een „uitdrukkelijke verklaring”. Dit lijkt alvast uit te sluiten dat een vordering impliciet zou kunnen uitgesloten worden, of zou kunnen als uitgesloten beschouwd worden door bijvoorbeeld te verwijzen naar het Reglement van een arbitrage-instelling dat voorziet dat de uitspraak definitief is(31). Het stipuleren door buitenlandse partijen van een Cepina-arbitrageclausule zou aldus niet volstaan om de vordering tot vernietiging meteen uit te sluiten(32). Wensen partijen in een zaak waar geen van hen Belgisch is in de zin van artikel 1717, vierde lid Ger. W. die vordering toch uit te sluiten, zullen zij daartoe een expliciete overeenkomst dienen te treffen.

In dit verband lijkt het aanbevolen aan de arbitrage-overeenkomst een bepaling toe te voegen welke zou kunnen luiden als volgt:

„De partijen sluiten uitdrukkelijk iedere vordering tot vernietiging van de arbitrale uitspraak uit”.

17. De wet voorziet geen tijdslimiet op het verklaren van de afstand van de vordering tot nietigverklaring. Bijgevolg is het mogelijk dat partijen dergelijke verklaring afleggen, niet alleen in de arbitrage-overeenkomst, maar ook bij het ontstaan van hun geschil, of in de loop van de arbitrageprocedure, of zelfs nadat de uitspraak gedaan is.

---

(29) Reglement goedgekeurd in 1976 door de United Nations Commission for International Trade Law (UNCITRAL). Dit reglement is een referentie-punt voor „ad hoc” arbitrages. Zie in dit verband: ERAUW, J., „Bronnen van Internationaal Privaatrecht”, *Gandius, Kluwer Rechtswetenschappen*, 1997, 830.

(30) Artikel 34(2) van de Arbitration (Amendment) Act van 1980.

(31) Zoals bv. de bepaling van artikel 32 van het Cepina-arbitragereglement en deze van artikel 28 al. 6 van het Arbitragereglement van de Internationale Kamer van Koophandel van 1998; zie in dit verband HANOTIAU, B. en BLOCK, G., „La loi du 19 mai 1998 modifiant la législation belge relative à l’arbitrage”, *Bulletin de l’Association Suisse de l’Arbitrage*, 1998, N° 3, 533; KEUTGEN, G., „La nouvelle loi sur l’arbitrage”, *Journal des Tribunaux*, 1998, 770.

(32) Een gelijkaardige redenering wordt gevolgd in Zwitserland, met betrekking tot de interpretatie van artikel 192 al. 1 van de Federale Wet van 18 december 1987 op het Internationaal Privaatrecht: TRIBUNAL FÉDÉRAL SUISSE, 9 april 1991, *Revue de l’Arbitrage*, 1991, 709, Noot TSCHANZ, P.-Y.; LALIVE, P., POUURET, J.-F. en REYMOND, C., „Le droit de l’arbitrage interne et international en suisse”, *Payot Lausanne*, 1989, 449.

Essentieel is dat de afstand van de vordering tot nietigverklaring on dubbelzinnig is(33)

2.4. GEEN OVERGANGSBEPALINGEN

18. Het is van belang op te merken dat de wet van 19 mei 1998 geen overgangsbepalingen bevat. Bijgevolg vindt zij overeenkomstig de algemene bepaling van artikel 3 van het Gerechtelijk Wetboek meteen toepassing op de procedures die hangende waren op het ogenblik dat de nieuwe wet in werking trad(34).

Dit kan uiteraard bij sommige partijen tot verbazing of zelfs ergernis aanleiding geven, in zoverre dat zij destijds misschien bewust gekozen hadden om hun arbitrage in België te laten plaatsvinden in de veronderstelling dat dan iedere vordering tot vernietiging zou uitgesloten worden, terwijl ze na de hervorming van het arbitragerecht nu toch zouden kunnen geconfronteerd worden met een dergelijke vordering(35).

2.5. TOCH CONTROLE-MOGELIJKHEID VOOR BELGISCHE RECHTER

19. In verband met de uitsluiting van de vordering tot vernietiging dient er nog op gewezen te worden dat een uitsluiting van dergelijke vordering geen vrijbrief inhoudt voor de partijen en de arbiter om in de arbitrale uitspraak geen rekening meer te houden met de openbare orde in België.

Partijen dienen immers niet te vergeten, dat de Belgische rechter die, zelfs in geval van een uitsluiting van de vordering tot vernietiging, gevraagd kan worden om een exequatur te verstrekken aan de arbitrale uitspraak, steeds kan nagaan of de uitspraak niet in strijd is met de openbare orde en of het geschil wel vatbaar was voor beslechting door arbitrage, overeenkomstig artikel 1710, al. 3 Ger.W. In geval hij vaststelt dat de openbare orde geschonden werd of dat het geschil niet vatbaar was voor arbitrage, kan hij de tenuitvoerlegging van de uitspraak weigeren, zelfs indien de partijen verklaard hebben af te

---

(33) KEUTGEN, G., „Voor een hervorming van de Belgische arbitragewet — Voorstellen van het Cepina”, *Tijdschrift voor Privaatrecht*, 1994, 801.

(34) Artikel 3 Ger.W.: „De wetten op de rechterlijke organisatie, de bevoegdheid en de rechtspleging zijn van toepassing op de hangende rechtsgedingen, zonder dat die worden onttrokken aan de instantie van het gerecht waarvoor zij op geldige wijze aanhangig zijn, en behoudens de uitzonderingen bij wet bepaald.”

(35) Zie in dit verband o.m. HANOTIAU, B. en BLOCK, G., „La loi du 19 mai 1998 modifiant la législation belge relative à l'arbitrage”, *Bulletin de l'Association Suisse de l'Arbitrage*, 1998, N° 3, 537.

zien van de vordering tot vernietiging. De controle-bevoegdheid van de Belgische rechter volgens artikel 1710, al. 3 Ger.W. blijft immers van kracht(36).

2.6. GEEN ONDERSCHIEDEN REGELING VOOR NATIONALE EN INTERNATIONALE ARBITRAGE

20. Belangrijk is de opmerking dat de hervorming van 1998 geen onderscheiden regeling heeft ingevoerd voor nationale en internationale arbitrage. De bepaling van artikel 1717 al. 4 Ger.W. is uiteraard een bepaling die enkel van toepassing is in gevallen waar geen partij een verbinding heeft met België. Zij leidt er evenwel niet toe dat de arbitragewet als dusdanig een onderscheid maakt tussen nationale en internationale arbitrage.

Dat de wet niet gekozen heeft voor een onderscheiden regeling voor internationale arbitrage, was overigens ook de optie van Cepina, die aan de basis ligt van het wetsvoorstel. De wetgever oordeelde, net zoals Cepina, dat de soepelheid die bij internationale arbitrage wordt nagestreefd, ook voor de louter nationale arbitrage onmiskenbare voordelen biedt en oordeelde voorts dat het sowieso vaak moeilijk is om nationale van internationale arbitrage te onderscheiden. De wetgever was van mening dat een aparte regeling derhalve tot rechts-onzekerheid zou leiden(37).

21. Dit alles belet niet dat die soepelheid die door de wetgever gewenst wordt voor nationale arbitrage misschien nog kan overtroffen worden in internationale arbitrage. Met name inzake de beoordeling van internationale openbare orde staat het vast dat deze soepeler is in grensoverschrijdende gevallen(38).

---

(36) DE LY, F., „Internationale Arbitrage in België”, *Tijdschrift voor Arbitrage*, 1989, N° 9, 139; WATTÉ, N., „Le sort des sentences arbitrales en droit belge depuis la loi du 27 mars 1985”, *Revue belge de droit international*, 1988, 506, nr. 22 en 508, nr. 29.

(37) „Voorstellen van het Cepina voor een hervorming van het Belgisch arbitragerecht”, *Cepina Newsletter*, nr. 7, 1993, 1; Wetsontwerp tot wijziging van de bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek betreffende de arbitrage, Memorie van toelichting, *Parlementaire Stukken, Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers*, 1374/1 - 97/98, 2.

(38) Cass., 4 mei 1950, *Rechtskundig Weekblad*, 1950-1951, 13; *Pas.* 1950, I, 626; Cass. 25 oktober 1979, *Journal des Tribunaux*, 1980, 560-561; MATRAY, L. en MARTENS, P., „Arbitrage en openbare orde”, *Tijdschrift voor Privaatrecht*, 1979, 226; LALIVE, P., „Ordre public transnational (ou réellement international) et arbitrage international”, *Revue de l'arbitrage*, 1986, 362; HUYS, M. en KEUTGEN, G., *L'arbitrage en droit belge et international*, Bruylant, Brussel, 1981, 563, nr. 788 en 644, nr. 856, 644; ERAUW, J., „Private International Law (Conflicts of Law)”, in *Introduction to Belgian Law*, Bocken, H. and De Bondt, W., (Ed.), Den Haag, Kluwer Law and Taxation, te publiceren in 1999, Hoofdstuk 16, IV, Punt E 'Intervention of rules of public policy and mandatory law'.

2.7. GEEN UITSLUITING VAN VORDERING MOGELIJK ONDER BELGISCHE INGEZETENEN

22. Tenslotte, kan nog de vraag gesteld worden waarom Belgische ingezetenen niet over het recht beschikken om de vordering tot vernietiging uit te sluiten.

Het voorstel dat Cepina in 1993 deed, maakte geen onderscheid tussen arbitrages met Belgische ingezetenen en niet-Belgische ingezetenen. De tekst die oorspronkelijk door Cepina werd voorgesteld luidde als volgt: „Partijen kunnen, door een uitdrukkelijke verklaring in de overeenkomst tot arbitrage of door een schriftelijke overeenkomst achteraf, elke vordering tot nietigverklaring van een arbitrale uitspraak uitsluiten”(39).

De Belgische wetgever heeft evenwel niet toegelaten dat Belgische ingezetenen zouden contracteren over het recht een vordering tot nietigverklaring in te stellen.

III. Belgisch recht inzake nietigverklaring van arbitrale uitspraken

3.1. GEEN WIJZIGING

23. Wat betreft nu het Belgisch recht zelf inzake de vordering tot vernietiging van arbitrale uitspraken, hieraan heeft de wet van 19 mei 1998 niets veranderd.

Zo voorziet artikel 1704 Ger.W. nog steeds drie categorieën van gronden voor een vordering tot vernietiging nl.

- (1°) nietigheidsgronden die kunnen worden ingeroepen zonder dat daartoe een termijn is bepaald (Artikel 1704, al. 2, a en b) ;
- (2°) nietigheidsgronden die moeten ingeroepen worden binnen een termijn van drie maanden na de betekening van de uitspraak (Artikel 1704, al. 2, c tot j);

---

(39) „Voorstellen van het Cepina voor een hervorming van het Belgische arbitragerecht”, *Cepina Newsletter* Nr. 7, 1993, 6; in het Frans luidde de door Cepina voorgestelde tekst als volgt: „Les parties peuvent par une déclaration expresse dans la convention d'arbitrage ou par un écrit ultérieur exclure tout recours en annulation d'une sentence arbitrale”; zie ook KEUTGEN, G., „La nouvelle loi sur l'arbitrage”, *Journal des Tribunaux*, 1998, 771, Nr. 79.

(3°) nietigheidsgronden die met een herroeping van het gewijsde kunnen worden gelijkgeschakeld (Artikel 1704, al. 3)(40)

Artikel 1704 van het Gerechtelijk Wetboek bepaalt:

„1° Een arbitrale uitspraak kan slechts worden bestreden voor de rechtbank van eerste aanleg door een vordering tot vernietiging in te stellen, en zij kan slechts worden vernietigd in de in dit artikel genoemde gevallen:

„2° Een arbitrale uitspraak kan worden vernietigd:

„a) indien de uitspraak in strijd is met de openbare orde;

„b) indien het geschil niet vatbaar was voor beslechting door arbitrage;

„c) indien er geen geldige overeenkomst tot arbitrage is;

„d) indien het scheidsgerecht zijn rechtsmacht of zijn bevoegdheden heeft overschreden;

„e) indien het scheidsgerecht heeft nagelaten over één of meer geschilpunten uitspraak te doen en deze punten niet kunnen worden gescheiden van die waarover wel uitspraak is gedaan;

„f) indien uitspraak is gedaan door een op onregelmatige wijze samengesteld scheidsgerecht;

„g) indien aan partijen niet de gelegenheid is gegeven om voor hun rechten op te komen en hun middelen voor te dragen of indien er enige andere dwingend voorgeschreven regel van het scheidsvonnis is miskend, voor zover deze miskenning van invloed is geweest op de arbitrale uitspraak;

„h) indien de in artikel 1701, vierde lid, voorgeschreven formaliteiten niet zijn vervuld;

„i) indien de uitspraak niet met redenen is omkleed;

„j) indien de uitspraak tegenstrijdige bepalingen bevat.

„3° De uitspraak kan ook worden vernietigd:

„a) indien zij is verkregen door bedrog;

„b) indien zij is gegrond op een bewijsmiddel dat bij een in kracht van gewijsde gegaan rechterlijk vonnis vals is verklaard of dat is erkend vals te zijn;

„c) indien, nadat de uitspraak is gedaan, er een stuk of ander bewijs is ontdekt dat van beslissende invloed zou zijn geweest

---

(40) LINSMEAU, J., „L'annulation des sentences arbitrales en droit belge”, *L'arbitrage — Travaux offerts au professeur Albert Fettweis, Story Scientia*, 1989, 91-109; LIEVENS, J., „De controle op de arbitrale uitspraak door de rechter”, *Tijdschrift voor Belgisch Handelsrecht*, 1993, 892-913; eveneens in dit verband: BOEHLE, A., „Arbitrage — Een analyse van de wet”, *Tijdschrift voor Privaatrecht*, 1973, 40-47.

voor de uitspraak en dat door toedoen van de tegenpartij is achtergehouden.

„4° De gevallen bedoeld in het tweede lid, onder c, d en f, leveren geen grond tot vernietiging meer op, indien de partij die deze aanvoert, tijdens de loop van het geding voor arbiters wist dat zich een zodanig geval voordeed, doch zich er toen niet op heeft beroepen.

„5° De redenen van wraking en uitsluiting van arbiters, bedoeld in de artikelen 1690 en 1692, leveren geen grond op tot vernietiging in de zin van het tweede lid, onder f, van dit artikel, ook al zouden zij eerst na de uitspraak bekend zijn geworden.”

24. Overigens dient er aan herinnerd dat een rechter die een vordering tot vernietiging te behandelen krijgt de zaak die door de arbitrale uitspraak beslecht is, niet ten gronde mag onderzoeken en zijn oordeel niet in de plaats van dit van de arbiters mag stellen(41).

3.2. WIE KAN EEN VORDERING TOT Vernietiging Instellen?

25. Artikel 1706, al. 1 Ger.W. vereist dat de gronden tot vernietiging van een arbitrale uitspraak, op straffe van verval, door de belanghebbende partij moeten worden voorgedragen, en meer bepaald in één en dezelfde procedure, behalve wanneer een grond tot vernietiging als bedoeld in artikel 1704, al. 3, eerst later is bekend geworden.

26. Het Hof van Cassatie erkende evenwel dat ook een derde een vordering tot vernietiging kan instellen tegen een arbitrale uitspraak, wanneer deze door bedrog verkregen is, meer bepaald als die uitspraak volgt op een gefingeerd geschil dat enkel tot doel heeft de rechten van die derde te schaden(42). Het Hof van Cassatie erkende dat een derde, in dergelijk geval, als gevolg van de arbitrage-overeenkomst en de uitvoering ervan een belanghebbende partij wordt en dat het recht op toegang tot de rechter zou worden miskend, indien een

---

(41) H.v.Beroep Bergen, 4 oktober 1984, *Revue Régionale de Droit*, 1984, 297; Rb. Brussel, 13 maart 1992, *Actualités de Droit*, 1992, 1386; KEUTGEN, G., „Chronique de jurisprudence — L'Arbitrage (1987 à 1992)”, *Journal des Tribunaux*, 1993, 685.

(42) Cass. 29 januari 1993, *Arresten Cassatie*, 1993, 127-129; *Rechtskundig Weekblad*, 1993-1994, 188; *Revue Critique de Jurisprudence Belge*, 1994, 647, Noot VAN COMPERNOLLE, J. De argumentering van het Hof wordt evenwel bekritiseerd door VAN COMPERNOLLE in zijn noot.

nietigheidsvordering door een aldus betrokken derde niet kon worden toegelaten(43).

3.3. TERMIJN VOOR INSTELLEN VAN VORDERING TOT Vernietiging

27. Vooreerst dient opgemerkt dat krachtens artikel 1706, al. 2 Ger.W. een vordering tot vernietiging slechts ontvankelijk is, indien de uitspraak niet meer voor arbiters kan worden bestreden. Hiermee wordt verwezen naar de beroepsmogelijkheid tegen een arbitrale uitspraak die partijen zich — volgens artikel 1703, al. 2 Ger.W. — kunnen voorbehouden. Dit hoger beroep moeten de partijen dan wel in de arbitrage-overeenkomst hebben voorzien.

28. Een vordering tot vernietiging gebaseerd op de eerste categorie van nietigheidsgronden, aangegeven in artikel 1704, al. 2, a en b Ger.W. (nl. uitspraak in strijd met de openbare orde, geschil niet-arbitreerbaar), is niet door een termijn beperkt. Overigens bepaalt artikel 1707, al. 4 lid Ger.W. dat de rechter voor wie een vordering tot vernietiging aanhangig is, ambtshalve onderzoekt of de bestreden uitspraak niet in strijd is met de openbare orde en of het geschil vatbaar was voor beslechting door arbitrage.

29. Een vordering tot vernietiging gebaseerd op de tweede categorie van gronden, zoals opgesomd in artikel 1704, al. 2, onder c tot en met j (nl. ontbreken van een geldige arbitrage-overeenkomst, overschrijding van de rechtsmacht of bevoegdheden van het scheidsgerecht, ontbreken van uitspraak over een geschilpunt dat niet kan afgescheiden worden, onregelmatig samengesteld scheidsgerecht, schending van de rechten van verdediging, uitspraak niet ondertekend door een meerderheid der arbiters, gebrek aan motivering van de uitspraak, tegenstrijdige bepalingen in de uitspraak), dient, overeenkomstig artikel 1707, al. 1 Ger.W., op straffe van verval te worden ingesteld binnen een termijn van drie maanden nadat van de uitspraak aan de partijen is kennis gegeven. Deze termijn kan evenwel eerst beginnen lopen op de dag waarop de uitspraak niet meer voor arbiters kan worden bestreden.

Bovendien kan een bewering dat er geen geldige arbitrage-overeenkomst was, of dat het scheidsgerecht zijn rechtsmacht of bevoegdheden

---

(43) LIEVENS, J., „De controle op de arbitrale uitspraak door de rechter”, *Tijdschrift voor Belgisch Handelsrecht*, 1993, 905.

overschreden heeft, of dat de uitspraak door een onregelmatig samengesteld scheidsgerecht is gedaan, krachtens artikel 1704, al. 4 Ger.W., geen grond tot vernietiging meer opleveren, indien de partij die deze aanvoert, tijdens de loop van het geding voor arbiters wist dat zich een zodanig geval voordeed, doch zich er toen niet op heeft beroepen.

De verweerder in een geding tot vernietiging kan overeenkomstig artikel 1707, al. 2 Ger.W. in hetzelfde geding (op tegeneis) toch nog de vernietiging van de uitspraak vragen, ook al is de in het eerste lid bedoelde termijn (nl. drie maanden) verstreken.

30. Een vordering tot vernietiging gebaseerd op een van de gronden van de derde categorie, vermeld in artikel 1704, al. 3 Ger.W. (nl. bedrog, een vals bewijsstuk of een nieuw beslissend element), moet, overeenkomstig artikel 1707, al. 3 Ger.W., worden ingesteld binnen drie maanden, hetzij na de ontdekking van het bedrog dan wel van het stuk of ander bewijs, hetzij na de dag waarop het bewijsmiddel vals is verklaard of als zodanig erkend. Zij kan evenwel niet meer worden ingesteld na het verloop van vijf jaar vanaf de dag van kennisgeving van de uitspraak aan de partijen.

3.4. SAMENLOOP VORDERING TOT Vernietiging EN EXEQUATURPROCEDURE

31. De mogelijkheid bestaat ook om in het kader van de exequaturprocedure een vordering tot vernietiging in te stellen.

32. Enerzijds, wanneer de partij die een exequatur van de arbitrale uitspraak heeft aangevraagd haar verzoek afgewezen ziet door de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg, en wanneer zij hiertegen hoger beroep aantekent bij het hof van beroep door betekening van een gerechtsdeurwaardersexploot aan de partij tegen wie tenuitvoerlegging is verzocht, kan de partij die een vordering tot vernietiging wenst in te dienen en die dit nog niet gedaan heeft, binnen de termijn van één maand vanaf de ontvangst van de dagvaarding voor het hof van beroep haar vordering tot vernietiging indienen bij de rechtbank van eerste aanleg, overeenkomstig artikel 1711, al. 1 Ger.W. Het hof van beroep schort in dat geval zijn beslissing op, totdat de rechtbank van eerste aanleg op de vordering tot vernietiging eindbeslissing heeft gegeven.

In de gevallen van artikel 1704, al. 2, onder c tot j, is daarenboven die vordering slechts ontvankelijk indien de termijnen bepaald in arti-

kel 1707 Ger.W. (nl. drie maanden vanaf de kennisgeving van de arbitrale uitspraak) niet zijn verstreken, onverminderd het bepaalde in artikel 1713, al. 1 Ger.W.(44) Immers, overeenkomstig artikel 1713, al. 1 Ger.W., geldt de termijn van drie maanden voorzien in artikel 1707, al. 1 Ger.W. niet wanneer de vordering gebaseerd is op het ontbreken van een geldige arbitrage-overeenkomst. In dergelijk geval zou de vordering tot vernietiging van de arbitrale uitspraak op basis van artikel 1711, al. 1 Ger.W. kunnen ingesteld worden binnen de termijn van één maand vanaf de ontvangst van de voormelde dagvaarding, zelfs wanneer de algemene termijn van drie maanden verstreken is.

33. Anderzijds, wanneer de uitvoerbaarverklaring van de arbitrale uitspraak is verleend door de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg (op éénzijdig verzoekschrift), kan de partij tegen wie het exequatur bekomen is binnen de maand na de betekening ervan verzet aantekenen tegen deze beschikking bij de Rechtbank van Eerste Aanleg, krachtens artikel 1712, al. 1 Ger.W.(45). De partij aan wie het exequatur betekend is, die tegen de arbitrale uitspraak ook een vordering tot vernietiging wenst in te dienen en die dit nog niet tevoren gedaan heeft, moet krachtens artikel 1712, tweede lid Ger.W., op straffe van verval deze vordering indienen binnen dezelfde termijn van één maand vanaf de dag van betekening van de beschikking van uitvoerbaarverklaring. Ook indien de verwerende partij geen verzet aantekent tegen de beslissing tot uitvoerbaarverklaring, moet zij op straffe van verval een eventuele vordering tot vernietiging binnen de maand instellen.

---

(44) Wetsontwerp tot goedkeuring van de Europese overeenkomst houdende eenvormige wet inzake arbitrage, ondertekend te Straatsburg op 20 januari 1966, en tot invoering in het Gerechtelijk Wetboek van een zesde deel betreffende de arbitrage, *Parlementaire Bescheiden, Kamer van Volksvertegenwoordigers*, 988 (1970-1971), Nr. 1, 31; LINSMEAU, J., „L'annulation des sentences arbitrales en droit belge”, in *L'arbitrage — Travaux offerts au Professeur Albert Fettweis*, Story Scientia, 1989, 107.

(45) Krachtens artikel 1710, al. 1 Ger.W. kan de tenuitvoerlegging van een arbitrale uitspraak slechts plaatsvinden, nadat zij op verzoekschrift van de belanghebbende partij, door de Voorzitter van de Rechtbank van Eerste Aanleg is uitvoerbaar verklaard. In deze stand van het geding kan de partij tegen wie de tenuitvoerlegging verzocht wordt, geen aanspraak maken om gehoord te worden. Volgens artikel 1710, al. 2 Ger.W. kan de Voorzitter van de Rechtbank van Eerste Aanleg de uitvoerbaarverklaring slechts verlenen, indien de uitspraak niet meer voor arbiters kan worden bestreden of door hen uitvoerbaar bij voorraad is verklaard. Onverminderd de bepaling van artikel 1714 Ger.W. is de beslissing van de Voorzitter uitvoerbaar bij voorraad niettegenstaande voorziening. Zie in dit verband, o.m. VAN HOUTTE, H. en VALGAE-REN, E., „De exequatur-procedure van arbitrage-uitspraken”, *Tijdschrift voor Belgisch Handelsrecht*, 1997, 275; HANOTIAU, B. en DUQUESNE, B., „L'exécution en Belgique des sentences arbitrales belges et étrangères”, *Journal des Tribunaux*, 1997, 305.

In geval van voeging van de vordering tot vernietiging met het verzet tegen de exequatur-beschikking, zal de termijn steeds die van één maand zijn, wat in sommige gevallen verkorting van de termijn tot vernietiging voorzien in artikel 1707, al. 1 Ger.W. tot gevolg zal hebben (nl. de termijn van drie maanden vanaf betekening van de arbitrale uitspraak)(46).

Zoals reeds eerder aangegeven, geldt overeenkomstig artikel 1713, al. 1 Ger.W. de termijn van drie maanden voorzien in artikel 1707, al. 1 Ger.W. niet wanneer de vordering gebaseerd is op het ontbreken van een geldige arbitrage-overeenkomst. In dergelijk geval zou de vordering tot vernietiging van de arbitrale uitspraak op basis van artikel 1712, al. 1 Ger.W. nog kunnen ingesteld worden binnen de voormelde termijn van één maand vanaf de betekening van de beslissing tot uitvoerbaarverklaring van de uitspraak, zelfs wanneer de algemene termijn van drie maanden verstreken is(47).

Wanneer een partij eerst na de bekendmaking van de beslissing tot uitvoerbaarverklaring kennis heeft gekregen van een van de in artikel 1704, al. 3 Ger.W. bedoelde gronden tot vernietiging (nl. bedrog, een vals bewijsstuk of een nieuw beslissend element), kan zij krachtens artikel 1713, al. 2 Ger.W. niettemin uit dien hoofde een vordering tot vernietiging indienen tegen de arbitrale uitspraak, ook al zijn de in artikel 1711 en 1712 Ger.W. genoemde termijnen van één maand inmiddels verstreken.

3.5. UITWERKING VAN DE VORDERING TOT Vernietiging OP DE UITVOERBAARVERKLARING VAN DE UITSpraak

34. De rechter die een vordering tot vernietiging te behandelen krijgt (— net zoals overigens indien hij een verzet tegen een beschikking tot uitvoerbaarverklaring te behandelen krijgt —), kan krachtens artikel 1714, al. 1 Ger.W. op vordering van één der partijen bevelen dat de tenuitvoerlegging van de uitspraak wordt opgeschort of dat daarvoor

---

(46) Wetsontwerp tot goedkeuring van de Europese overeenkomst houdende eenvormige wet inzake arbitrage, ondertekend te Straatsburg op 20 januari 1966, en tot invoering in het Gerechtelijk Wetboek van een zesde deel betreffende de arbitrage, *Parlementaire Bescheiden, Kamer van Volksvertegenwoordigers*, 988 (1970-1971), Nr. 1, 32; LINSMEAU, J., „L'annulation des sentences arbitrales en droit belge”, in *L'arbitrage — Travaux offerts au Professeur Albert Fettweis*, Story Scientia, 1989, 108.

(47) Wetsontwerp tot goedkeuring van de Europese overeenkomst houdende eenvormige wet inzake arbitrage, ondertekend te Straatsburg op 20 januari 1966, en tot invoering in het Gerechtelijk Wetboek van een zesde deel betreffende de arbitrage, *Parlementaire Bescheiden, Kamer van Volksvertegenwoordigers*, 988 (1970-1971), Nr. 1, 33, Toelichtend verslag, para. 148.

zekerheid wordt gesteld. Er wordt van uitgegaan dat deze bepaling een afwijking inhoudt van de bepaling van artikel 1402 Ger.W.(48). Wanneer de arbitrale uitspraak vernietigd wordt, zal de beslissing tot uitvoerbaarverklaring geen gevolg hebben, zoals voorzien is in artikel 1714, al. 2 Ger.W. Zoals door de rechtspraak geoordeeld werd, betreft deze bepaling enkel arbitrale uitspraken gedaan in België, en niet arbitrale uitspraken gedaan in het buitenland(49).

3.6. BEVOEGDE RECHTBANK VOOR VORDERING TOT Vernietiging

35. Artikel 1717 Ger.W. bepaalt tenslotte welke rechtbank bevoegd is om kennis te nemen van de vordering tot vernietiging.

Artikel 1717, al. 1 Ger.W. voorziet dat bevoegd is de rechtbank die is aangewezen in de overeenkomst tot arbitrage of in een latere overeenkomst, welke is gesloten voordat de plaats van arbitrage was vastgesteld. Hebben de partijen evenwel dienaangaande niets bepaald, dan is bevoegd de rechtbank van de plaats van arbitrage. En wanneer de plaats van arbitrage nog niet is vastgesteld, dan is volgens artikel 1717, al. 2 Ger.W. bevoegd de rechtbank in wiens arrondissement de

---

(48) Artikel 1402 Ger.W. bepaalt: „De rechters in hoger beroep kunnen in geen geval de tenuitvoerlegging van de vonnissen verbieden of doen schorsen, zulks op straffe van nietigheid”; Wetsontwerp tot goedkeuring van de Europese overeenkomst houdende eenvormige wet inzake arbitrage, ondertekend te Straatsburg op 20 januari 1966, en tot invoering in het Gerechtelijk Wetboek van een zesde deel betreffende de arbitrage, *Parlementaire Bescheiden, Kamer van Volksvertegenwoordigers*, 988 (1970-1971), Nr. 1, 35; KRINGS, E., „L'exécution des sentences arbitrales”, *Revue de Droit International et de Droit Comparé*, 1976, p. 196, N° 9; HUYS, M. en KEUTGEN, G., *L'arbitrage en droit belge et international*, Bruylant, Brussel, 1981, 377, N° 559; LINSMEAU, J., „L'annulation des sentences arbitrales en droit belge”, in *in L'arbitrage — Travaux offerts au Professeur Albert Fettweis*, Story Scientia, 1989, 108, N° 89; H.v.Beroep, Brussel, 19 oktober 1989, *Annales de Droit de Liège*, 1990, 254, Noot DE BOURNONVILLE, P. In een kritische noot bij voormeld arrest van het Hof van Beroep van Brussel, stelt DE BOURNONVILLE de vraag of het wel correct is te stellen dat artikel 1714, al. 1 Ger.W. een afwijking vormt van de bepaling van artikel 1402 Ger.W. Hij stelt dat artikel 1714, al. 1 Ger.W. op het vlak van de arbitrage eenvoudig een toepassing is van de bepaling van artikel 1127 Ger.W. aangaande het derdenverzet bij de beslagrechter.

(49) Rb. Brussel, 6 december 1988, *Annales de Droit de Liège*, 1990, 275; *Tijdschrift voor Arbitrage*, 1990, 167-169, Noot VAN HOUTTE, H.; *Yearbook Commercial Arbitration* n° XV, 1990, 370-377; HORMANS, G., „Actualité et évolution du droit belge de l'arbitrage (3)”, *Revue de l'arbitrage*, 1992, 426; KEUTGEN, G., „Chronique de jurisprudence — L'arbitrage (1987 à 1992)”, *Journal des Tribunaux*, 1993, 686. Dit vonnis van de Rechtbank van Eerste Aanleg verklaarde een arbitrale uitspraak uitvoerbaar die in Algerije in het kader van een IKK arbitrage in 1985 gedaan was en door het Hof van Beroep van Algiers was vernietigd. Op het ogenblik van de uitspraak van de Rechtbank te Brussel had Algerije het Verdrag van New York nog niet geratificeerd, en liep er een cassatieprocedure in Algerije tegen het arrest van het Hof van Beroep van Algiers van 20 december 1986. Het vonnis van de Rechtbank van Eerste Aanleg werd bevestigd door het Hof van Beroep te Brussel op 9 januari 1990; in *Annales de Droit de Liège*, 1990, 262-266. Zie in dit verband: PARK, W., *International Forum Selection*, Kluwer Law International, 1995, 76; FOUCHARD, P., „La portée internationale de l'annulation de la sentence arbitrale dans son pays d'origine”, *Revue de l'Arbitrage*, 1997, 334.

rechter zetelt die bevoegd zou zijn geweest om kennis te nemen van het geschil indien het niet aan arbitrage was onderworpen.

3.7. GEVOLGEN VAN DE NIETIGVERKLARING

36. Artikel 1705 Ger.W. bepaalt dat, indien er grond is voor de vernietiging van een deel van de uitspraak, wordt deze alleen voor dat deel vernietigd, indien dit kan worden gescheiden van de andere delen van de uitspraak.

Wanneer de arbitrage-overeenkomst nietig verklaard wordt of in geval de arbiters bij naam in de arbitrage-overeenkomst zouden zijn genoemd, zal de vernietiging van de arbitrale uitspraak meteen ook een verder inroepen van de arbitrage-overeenkomst (door een nieuw scheidsgerecht) uitsluiten. In alle andere gevallen, blijft de arbitrage-overeenkomst de partijen binden en zullen zij de arbitrageprocedure vanaf het begin dienen te herbeginnen(50).

Een beroep is wel mogelijk tegen het vonnis van de rechtbank van eerste aanleg over de vordering tot vernietiging(51).

IV. Besluit

37. De wijziging van het Belgisch arbitragerecht inzake de vordering tot vernietiging van arbitrale uitspraken door de Wet van 19 mei 1998, zal voor buitenlandse partijen allicht niet onaangenaam voorkomen. Zij versterkt immers de wilsautonomie van de partijen, en sluit aan bij de modernste trends in de arbitragewereld.

---

(50) LINSMEAU, J., *L'arbitrage volontaire en droit privé belge*, Bruylant, 1991, 166, N° 361.

(51) H.v.Beroep Mons, 4 oktober 1984, *Revue Régionale de Droit*, 1984, 297.